

บทที่ 2

อุปสงค์ อุปทานและดุลยภาพตลาด (Demand Supply and Market Equilibrium)

1. อุปสงค์ (Demand)

อุปสงค์ของสินค้าชนิดใดชนิดหนึ่ง คือ ปริมาณต่างๆ ของสินค้าชนิดนั้นที่ผู้บริโภคต้องการเสนอซื้อ ณ ระดับราคาต่างๆ ในขณะใดขณะหนึ่ง โดยมีกำลังอำนาจซื้อ (Purchasing Power) และความเต็มใจที่จะซื้อ (Willing to Purchase) สนับสนุนอยู่เบื้องหลัง

2. ปัจจัยที่กำหนดอุปสงค์

ปริมาณอุปสงค์ (Q_x)

หมายถึง ปริมาณสินค้าที่ผู้บริโภคต้องการเสนอซื้อภายในระยะเวลาที่กำหนดให้ โดยปกติปริมาณความต้องการที่จะเสนอซื้อสินค้าชนิดใดชนิดหนึ่งขึ้นอยู่กับปัจจัยดังต่อไปนี้

- ราคาสินค้าชนิดนั้น (P_x)
- รายได้ของผู้บริโภค (Y)
- ราคาสินค้าชนิดอื่นที่เกี่ยวข้อง (P_y)
- รสนิยมของผู้บริโภค (T)
- การโฆษณา (A)
- จำนวนประชากร (POP)
- การกระจายรายได้ (INC)

3. ฟังก์ชันอุปสงค์

ฟังก์ชันอุปสงค์

หมายถึงสมการทั่วไปที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณความต้องการซื้อสินค้าหรือบริการ กับปัจจัยต่างๆ ที่กำหนดปริมาณความต้องการที่จะซื้อ จากสัญลักษณ์ที่กำหนดไว้ข้างต้น นำมาเขียนความสัมพันธ์ทางคณิตศาสตร์ จะได้ฟังก์ชันอุปสงค์ดังนี้

$$Q_x = f(P_x, Y, P_y, T, \dots)$$

อย่างไรก็ตาม การศึกษาอุปสงค์ของสินค้าหรือบริการชนิดใดชนิดหนึ่ง โดยการนำตัวกำหนดหรือปัจจัยทุกตัวที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับอุปสงค์มาพิจารณาพร้อมๆ กัน เป็นสิ่งที่ทำได้แต่ค่อนข้างยุ่งยากซับซ้อน ด้วยเหตุนี้ในการศึกษาเบื้องต้นจึงมักเลือกเอาปัจจัยที่กำหนดอุปสงค์ที่สำคัญเพียงบางตัวมาศึกษา และศึกษาทีละปัจจัย เมื่อผู้ศึกษามีความเข้าใจในกรอบแนวการวิเคราะห์แล้ว จึงขยายการศึกษาให้ครอบคลุมถึงปัจจัยที่กำหนดอุปสงค์ทุกตัวในภายหลัง ซึ่งเราสามารถแบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ

3.1 อุปสงค์ต่อราคา

3.2 อุปสงค์ต่อรายได้

3.3 อุปสงค์ต่อราคาสินค้าชนิดอื่นหรืออุปสงค์ไขว้

3.1 อุปสงค์ต่อราคา (Price Demand หรือ Demand)

อุปสงค์ต่อราคาหรืออุปสงค์ หมายถึง ปริมาณซื้อสินค้าชนิดใดชนิดหนึ่งที่ผู้ซื้อต้องการซื้อ ณ ระดับราคาต่างๆ ในเวลาใดเวลาหนึ่ง โดยสมมุติให้ปัจจัยอื่นๆ ที่กำหนดอุปสงค์คงที่ ซึ่งสามารถเขียนในรูปฟังก์ชันดังนี้

$$Q_x = f(P_x)$$

Q_x = ปริมาณความต้องการซื้อสินค้า X

$$P \quad \times \quad = \quad \text{ราคาสินค้า} \quad X$$

ความสัมพันธ์ระหว่างการเสนอซื้อกับราคาสินค้า จะมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงข้ามเสมอ เป็นไปตามกฎว่าด้วยอุปสงค์ ซึ่งจะได้กล่าวต่อไป

3.2 อุปสงค์ต่อรายได้ (Income Demand)

อุปสงค์ต่อรายได้ หมายถึง ปริมาณซื้อสินค้าชนิดใดชนิดหนึ่งที่ผู้ซื้อต้องการซื้อ ณ ระดับรายได้ต่างๆ ในเวลาใดเวลาหนึ่ง โดยสมมติให้ปัจจัยอื่นๆ ที่กำหนดอุปสงค์คงที่ ซึ่งสามารถเขียนในรูปฟังก์ชัน ดังนี้

$$Q_x = f(Y)$$

$$Q_x = \text{ปริมาณความต้องการซื้อสินค้า} \quad X$$

$$Y = \text{รายได้ของผู้บริโภค}$$

การเสนอซื้อจะเปลี่ยนแปลงไปตามรายได้อย่างไร ขึ้นอยู่กับชนิดของสินค้า

- ก. สินค้าปกติ (Normal Goods) หมายถึง สินค้าที่ผู้บริโภคซื้อเพิ่มขึ้น เมื่อรายได้เพิ่มขึ้น และซื้อลดลงเมื่อรายได้ลดลง
- ข. สินค้าด้อยความสำคัญ (Inferior Goods) หมายถึง สินค้าที่ผู้ซื้อซื้อน้อยลงเมื่อรายได้เพิ่มขึ้น

สินค้าชนิดเดียวกันอาจจะเป็นสินค้าปกติสำหรับบุคคลหนึ่ง แต่อาจจะเป็นสินค้าด้อยความสำคัญสำหรับอีกบุคคลหนึ่งได้

3.3 อุปสงค์ต่อราคาสินค้าชนิดอื่นที่เกี่ยวข้องหรืออุปสงค์ไขว้ (Cross Demand)

อุปสงค์ต่อราคาสินค้าชนิดอื่นที่เกี่ยวข้องหรืออุปสงค์ไขว้ หมายถึง ปริมาณซื้อสินค้าชนิดใดชนิดหนึ่งที่ผู้ซื้อต้องการซื้อ เมื่อราคาสินค้าอีกชนิดหนึ่งเปลี่ยนแปลง โดยสมมติให้ปัจจัยอื่นๆ ที่กำหนดอุปสงค์คงที่ ซึ่งสามารถเขียนในรูปฟังก์ชันดังนี้

$$Q_x = f(P_y)$$

Q_x = ปริมาณความต้องการซื้อสินค้า X

P_y = ราคาสินค้า Y

การเสนอซื้อสินค้าชนิดหนึ่งจะเปลี่ยนแปลงไปตามราคาสินค้าอีกชนิดหนึ่งอย่างไร ขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ของสินค้าทั้ง 2 ชนิด

ก. สินค้าทั้ง 2 ชนิดสามารถใช้ประกอบกัน (Complementary Goods) หมายถึง ปริมาณการเสนอซื้อสินค้าชนิดหนึ่งจะเปลี่ยนแปลงในทิศทางตรงข้ามกับราคาสินค้าอีกชนิดหนึ่ง

ข. สินค้า 2 ชนิดเป็นสินค้าที่แข่งขันกันหรือทดแทนกันได้ (Competitive Goods หรือ Substitution Goods) หมายถึง ปริมาณการเสนอซื้อสินค้าชนิดหนึ่งจะเปลี่ยนแปลงในทิศทางเดียวกันกับราคาสินค้าอีกชนิดหนึ่ง

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าจะสามารถแบ่งอุปสงค์ออกเป็น 3 ประเภท แต่โดยส่วนใหญ่ การศึกษาเกี่ยวกับอุปสงค์มักเป็นการศึกษาเกี่ยวกับอุปสงค์ต่อราคา ดังนั้นเมื่อเรากล่าวถึง อุปสงค์อย่างสั้นๆ ให้เข้าใจว่าเป็นการกล่าวถึง “อุปสงค์ต่อราคา” เสมอ

4. กฎของอุปสงค์ (Law of Demand)

กฎของอุปสงค์ เป็นกฎที่อธิบายพฤติกรรมของผู้บริโภคในการตัดสินใจซื้อสินค้าเมื่อ ราคาสินค้าเปลี่ยนแปลง โดยสมมติให้ปัจจัยอื่นๆ คงที่ โดยกล่าวไว้ว่า

ปริมาณความต้องการซื้อสินค้าชนิดใดชนิดหนึ่งจะเปลี่ยนแปลงในทิศทางตรงข้ามกับระดับราคาสินค้าชนิดนั้น	เมื่อ
กำหนดให้สิ่งอื่นๆ	คงที่

ตัวอย่างเช่น ถ้าราคาสัมเขียวหวานสูงขึ้น ความต้องการซื้อสัมเขียวหวานจะลดลง เป็นต้น

5. ตารางอุปสงค์ (Demand Schedule)

ตารางอุปสงค์ คือรายการที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างราคาสินค้าชนิดใดชนิดหนึ่งกับปริมาณความต้องการซื้อ โดยตารางดังกล่าวจะบอกให้เราทราบว่า ถ้าสิ่งอื่นๆ คงที่ ณ ระดับราคาต่างๆ กัน ในขณะเวลาใดเวลาหนึ่ง ความต้องการซื้อจะมีจำนวนเท่าใด

ตารางที่ 2.1 ตารางที่แสดงอุปสงค์ของ Carrot

จุด	ราคา บาท/ก.ก.	ปริมาณความต้องการซื้อ (หน่วย : ก.ก.)
A	20	50
B	40	40
C	60	30
D	80	20
E	100	10

จากตารางที่ 2.1 จะเห็นได้ว่าเมื่อราคา Carrot สูงขึ้น ปริมาณความต้องการซื้อ Carrot จะลดลง เป็นไปตามกฎว่าด้วยอุปสงค์

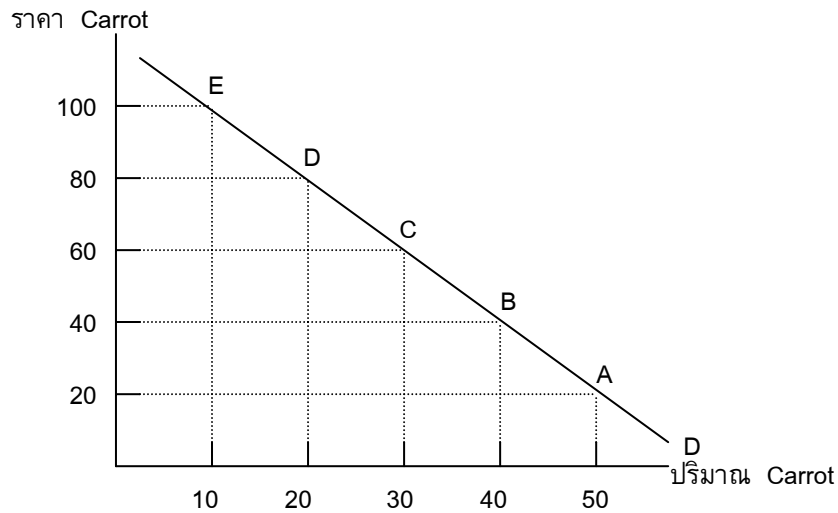
6. เส้นอุปสงค์ (Demand Curve)

เส้นอุปสงค์ หมายถึง เส้นที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างราคาสินค้าชนิดใดชนิดหนึ่งกับปริมาณความต้องการซื้อสินค้านั้น โดยสมมุติให้ปัจจัยอื่นๆ ที่กำหนดอุปสงค์คงที่

จากตารางอุปสงค์ ถ้านำค่าความสัมพันธ์ระหว่างราคากับปริมาณซื้อ Carrot มา plot กราฟ ก็จะได้เส้นอุปสงค์

จากตารางอุปสงค์ของ Carrot พบว่า ราคา Carrot สูงขึ้น จะทำให้ความต้องการซื้อ Carrot ลดลง ซึ่งความสัมพันธ์ระหว่างราคา Carrot กับปริมาณความต้องการ Carrot จะมี

ความสัมพันธ์ในทิศทางตรงข้าม เป็นไปตามกฎของอุปสงค์ (Law of Demand) และเมื่อนำมา plot กราฟจะได้เส้นอุปสงค์ซึ่งมีลักษณะลาดลงจากซ้ายไปขวา และมีความชันเป็นลบ (Negative Slope) ซึ่งเส้นอุปสงค์อาจจะเป็นเส้นตรงหรือเส้นโค้งก็ได้

รูปที่ 2.1 แสดงเส้นอุปสงค์

7. อุปสงค์ส่วนบุคคลและอุปสงค์ของตลาด (Individual Demand and Market Demand)

7.1 อุปสงค์ส่วนบุคคล (Individual Demand)

หมายถึง ปริมาณการเสนอซื้อสินค้าชนิดใดชนิดหนึ่งของผู้บริโภคคนใดคนหนึ่ง ณ ระดับราคาต่างๆ กัน ในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่งที่กำหนดให้ โดยสมมติให้ปัจจัยอื่นๆ ที่กำหนดอุปสงค์คงที่

7.2 อุปสงค์ของตลาด (Market Demand)

หมายถึง ปริมาณการเสนอซื้อสินค้าชนิดใดชนิดหนึ่งของผู้บริโภคทุกคนในตลาดรวมกัน ณ ระดับราคาต่างๆ กัน ในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่งที่กำหนดให้ โดยสมมติให้ปัจจัยอื่นๆ ที่กำหนดอุปสงค์คงที่

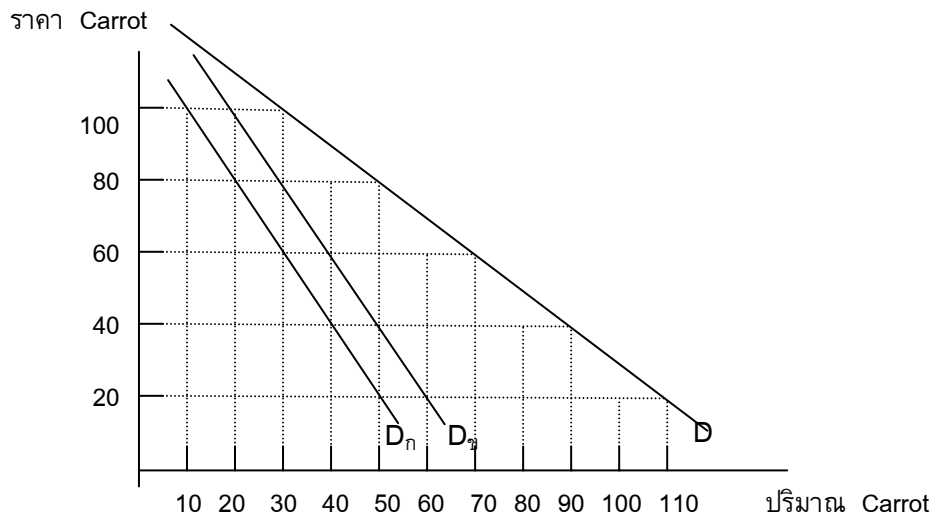
หลักการในการหาอุปสงค์ของตลาด คือ การนำเอาอุปสงค์ส่วนบุคคลของผู้บริโภคทุกคนในตลาดมารวมกัน ณ แต่ละระดับราคาสินค้า

ตัวอย่าง สมมติว่าทั้งตลาดมีผู้บริโภค 2 คน คือ ก และ ข โดยมีตารางอุปสงค์ของ ก, ข และตลาด ดังนี้

ตารางที่ 2.2 แสดงอุปสงค์ของตลาด Carrot

ราคา บาท/ก.ก.	ปริมาณความต้องการซื้อ Carrot ของ		ปริมาณความต้องการซื้อของตลาดรวม
	นาย ก	นาย ข	
20	50	60	$50+60 = 110$
40	40	50	$40+50 = 90$
60	30	40	$30+40 = 70$
80	20	30	$20+30 = 50$
100	10	20	$10+20 = 30$

จากตาราง 2.2 สามารถนำมาสร้างเป็นเส้นอุปสงค์ของแต่ละบุคคลและตลาดได้ ดังรูป

รูปที่ 2.2 แสดงเส้นอุปสงค์ของตลาด Carrot

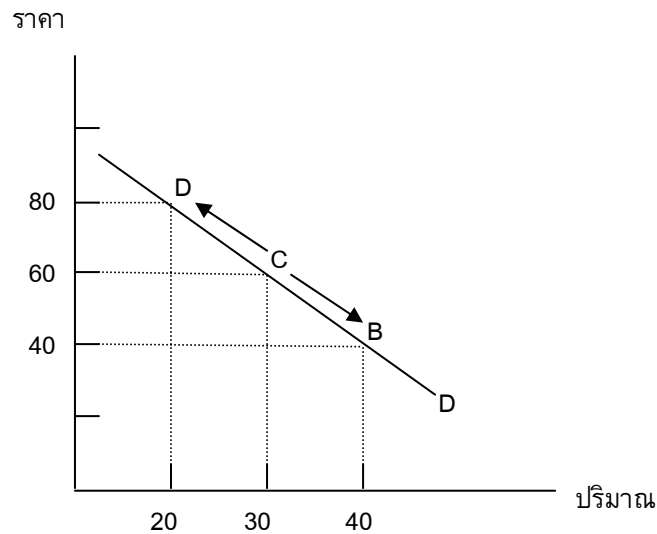
8. การเปลี่ยนแปลงปริมาณอุปสงค์และการเปลี่ยนแปลงระดับอุปสงค์

(Change in Quantity Demanded and Change in Demand)

ในความเป็นจริงนั้น ปริมาณความต้องการซื้อสินค้าชนิดใดชนิดหนึ่งของผู้บริโภคมักจะมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวจะเป็นไปในลักษณะใดขึ้นอยู่กับสาเหตุที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ลักษณะการเปลี่ยนแปลงอุปสงค์แบ่งได้ใน 2 ลักษณะ คือ

8.1 การเปลี่ยนแปลงปริมาณอุปสงค์ (Change in Quantity Demanded)

การเปลี่ยนแปลงปริมาณอุปสงค์ คือ การเปลี่ยนแปลงปริมาณความต้องการซื้อสินค้า อันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงในระดับราคาสินค้า เมื่อกำหนดให้ปัจจัยอื่นๆ คงที่ (เช่น รายได้ ราคาสินค้าชนิดอื่นที่เกี่ยวข้อง รสนิยม เป็นต้น) การเปลี่ยนแปลงปริมาณซื้อสินค้าในลักษณะนี้ จะเคลื่อนย้ายบนเส้นอุปสงค์เส้นเดิม (Move along the Curve) ดังรูปที่ 2.3

รูปที่ 2.3 การเปลี่ยนแปลงปริมาณอุปสงค์ของ Carrot

จากรูป 2.3 เส้น D คือเส้นอุปสงค์ของ Carrot

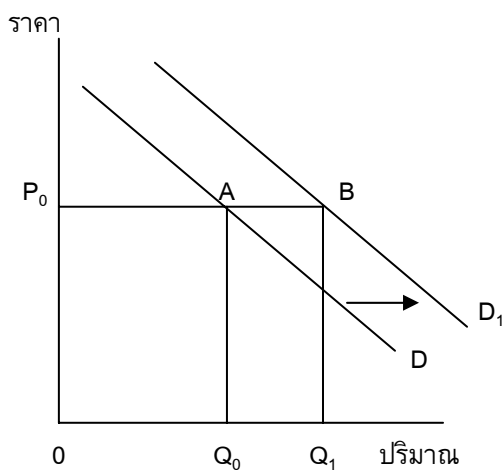
ถ้าราคา Carrot กิโลกรัมละ 60 บาท ผู้บริโภคต้องการซื้อ Carrot 30 กิโลกรัม (จุด C) ต่อมาเมื่อราคา Carrot ลดลงเหลือกิโลกรัมละ 40 บาท ความต้องการซื้อ Carrot จะเพิ่มขึ้น เป็น 40 กิโลกรัม (จุด B) การที่ราคา Carrot ลดลง ส่งผลให้ความต้องการซื้อ Carrot เพิ่มขึ้น โดยเคลื่อนย้ายจากจุด C ไป B บนเส้นอุปสงค์เส้นเดิม

ในทางตรงข้าม ถ้าราคา Carrot เพิ่มขึ้นจากกิโลกรัมละ 60 บาท เป็น 80 บาท ความต้องการซื้อ Carrot จะลดลงเหลือ 20 กิโลกรัม (จุด D) การที่ราคา Carrot เพิ่มขึ้น ส่งผลให้ความต้องการซื้อ Carrot ลดลง โดยเกิดการเคลื่อนย้ายจุด C ไปจุด D บนเส้นอุปสงค์เส้นเดิม

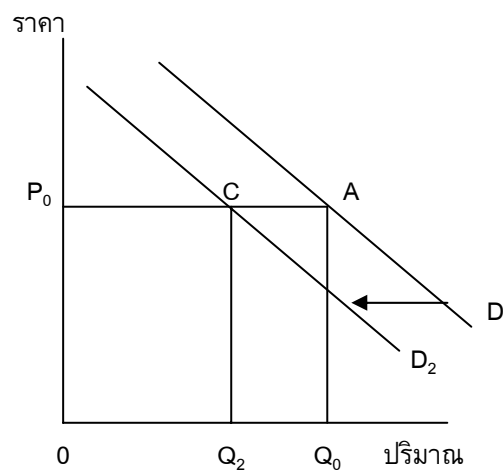
8.2 การเปลี่ยนแปลงระดับอุปสงค์ (Change in Demand)

การเปลี่ยนแปลงระดับอุปสงค์ คือ การเปลี่ยนแปลงปริมาณความต้องการซื้อสินค้าอันเนื่องมาจากปัจจัยอื่นๆ ที่กำหนดอุปสงค์เปลี่ยนแปลง ในขณะที่ราคาสินค้าชนิดนั้นไม่เปลี่ยนแปลง ปัจจัยอื่นๆ ได้แก่ รายได้ของผู้บริโภค ราคาสินค้าชนิดอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง รสนิยมของผู้บริโภค เป็นต้น

การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวข้างต้น จะมีผลทำให้เส้นอุปสงค์เคลื่อนย้ายไปทั้งเส้น โดยจะเคลื่อนย้ายไปทางขวามือของเส้นอุปสงค์เส้นเดิม ในกรณีที่การเปลี่ยนแปลงของปัจจัยอื่นๆ ทำให้ปริมาณความต้องการซื้อสินค้าเพิ่มขึ้น ทั้งๆ ที่ราคาสินค้าไม่เปลี่ยนแปลง และเส้นอุปสงค์เคลื่อนย้ายไปทางซ้ายมือของเส้นเดิม ในกรณีที่การเปลี่ยนแปลงของปัจจัยอื่นๆ ทำให้ความต้องการซื้อสินค้าของผู้บริโภคลดลง ทั้งๆ ที่ราคาสินค้าไม่เปลี่ยนแปลงเช่นเดียวกัน

(a) อุปสงค์เพิ่ม

(b) อุปสงค์ลด

รูปที่ 2.4 แสดงการเปลี่ยนแปลงระดับอุปสงค์

ตัวอย่าง

แสดงการเปลี่ยนแปลงระดับอุปสงค์

แสดงในตารางที่ 2.3

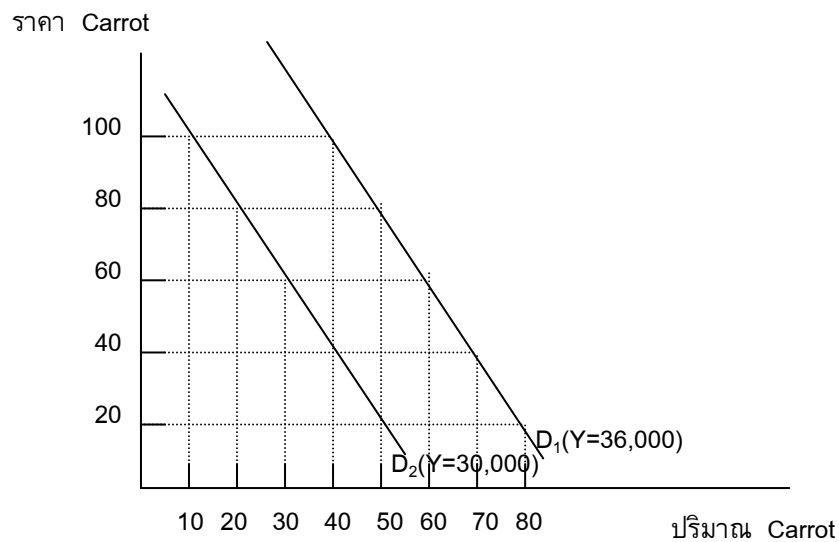
ตารางที่ 2.3 การเปลี่ยนแปลงในระดับอุปสงค์เมื่อรายได้เปลี่ยนแปลง

หน่วย : กิโลกรัม

ราคา (P_x) บาท/ก.ก.	ปริมาณซื้อ (Q_x) ^{*1}	ปริมาณซื้อ (Q_x) ^{*2}
20	50	80
40	40	70
60	30	60
80	20	50
100	10	40

*1 รายได้ของครัวเรือนโดยเฉลี่ย 30,000 บาท

*2 รายได้ของครัวเรือนโดยเฉลี่ย 36,000 บาท

รูปที่ 2.5 แสดงการเปลี่ยนแปลงในระดับอุปสงค์เมื่อรายได้เปลี่ยนแปลง

จากตาราง 2.3 และรูปที่ 2.5 จะเห็นว่า ทุกๆ ระดับราคาคงที่ เมื่อรายได้ของผู้บริโภคเพิ่มขึ้น จะทำให้ความต้องการ Carrot เพิ่มขึ้น ทำให้เส้นอุปสงค์เปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น โดยเคลื่อนย้ายไปทางขวามือของเส้นเดิม

ต่อไปนี้เป็นตัวอย่างการเปลี่ยนแปลงในปัจจัยอื่นๆ นอกเหนือจากระดับราคาแล้ว ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในระดับอุปสงค์

1. ราคาสินค้าชนิดอื่นที่เกี่ยวข้องเปลี่ยนแปลง
2. รายได้เปลี่ยนแปลง
3. การเปลี่ยนแปลงในรสนิยม
4. ค่าใช้จ่ายในการโฆษณาเปลี่ยนแปลง
5. การเปลี่ยนแปลงสภาพอากาศ
6. การเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับการคาดการณ์

9. อุปทาน (Supply)

อุปทาน หมายถึง ปริมาณของสินค้าหรือบริการที่ผู้ขายหรือผู้ผลิตต้องการจะเสนอขาย ณ ระดับราคาต่างๆ กัน ในขณะใดขณะหนึ่ง โดยกำหนดให้ปัจจัยอื่นๆ ที่กำหนดอุปทานคงที่

10. ปัจจัยที่กำหนดอุปทาน

อุปทานของสินค้าชนิดใดชนิดหนึ่ง (Q_x) จะมีมากหรือน้อยเพียงใด ไม่ได้ขึ้นอยู่กับราคาสินค้าเพียงอย่างเดียว (P_x) แต่ยังขึ้นอยู่กับปัจจัยอื่นๆ อีกหลายประการประกอบกัน เช่น ต้นทุนการผลิต (C) ดินฟ้าอากาศ (W) ราคาของปัจจัยการผลิต (P_y) เทคโนโลยี (T) เป็นต้น

11. ฟังก์ชันอุปทาน

ฟังก์ชันอุปทาน หมายถึง สมการทั่วไปที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณเสนอขายสินค้าหรือบริการต่างๆ กับปัจจัยต่างๆ ที่กำหนดอุปทานจากสัญลักษณ์ที่กำหนดไว้ข้างต้น นำมาเขียนความสัมพันธ์ทางคณิตศาสตร์จะได้ฟังก์ชันอุปทานดังนี้

$$Q_x = f(P_x, C, W, P_y, T, \dots)$$

12. กฎของอุปทาน (Law of Supply)

กฎของอุปทาน เป็นที่กฎอธิบายพฤติกรรมของผู้ผลิตในการตัดสินใจเสนอขายสินค้าเมื่อราคาสินค้าเปลี่ยนแปลง เพื่อให้ได้กำไรสูงสุด โดยสมมติให้ปัจจัยอื่นๆ ที่กำหนดอุปทานคงที่ โดยกล่าวไว้ว่า

ปริมาณสินค้าที่ผู้ผลิตเต็มใจจะนำออกขายจะเปลี่ยนแปลงในทิศทางเดียวกันกับราคาสินค้านั้น เมื่อกำหนดให้สิ่งอื่นๆ คงที่

13. ตารางอุปทาน (Supply Schedule)

ตารางอุปทาน เป็นตารางที่แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างราคาสินค้ากับปริมาณเสนอขายสินค้า โดยสมมติให้สิ่งอื่นๆ คงที่ โดยตารางดังกล่าวจะบอกให้เราทราบว่า ถ้าสิ่งอื่นๆ คงที่
ณ ระดับราคาต่างๆ กัน ปริมาณเสนอขายจะมีจำนวนเท่าใด

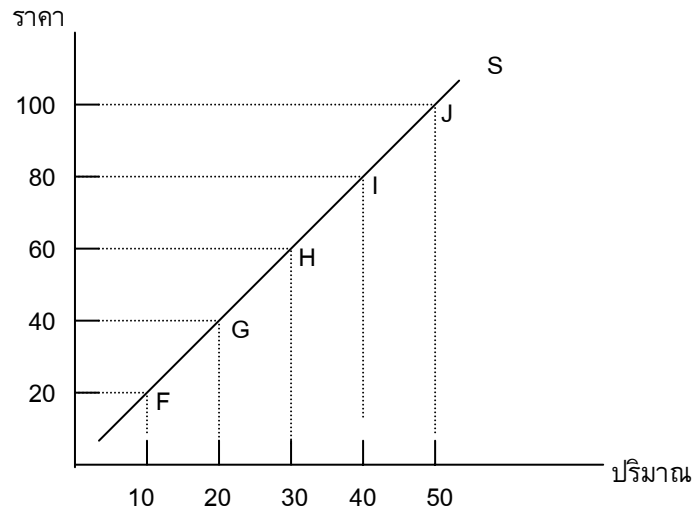
ตารางที่ 2.4 ตารางที่แสดงอุปทานของ Carrot

จุด	ราคา บาท/ก.ก.	ปริมาณเสนอขาย (หน่วย : ก.ก.)
F	20	10
G	40	20
H	60	30
I	80	40
J	100	50

จากตารางที่ 2.4 จะเห็นว่าเมื่อราคา Carrot สูงขึ้น ปริมาณที่ผู้ขายต้องการเสนอขาย Carrot เพิ่มขึ้น เป็นไปตามกฎของอุปทาน

14. เส้นอุปทาน (Supply Curve)

เส้นอุปทาน หมายถึง เส้นที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างราคาสินค้ากับปริมาณการเสนอขายสินค้าชนิดใดชนิดหนึ่งในระดับราคาต่างๆ กัน โดยสมมติให้ปัจจัยอื่นๆ ที่กำหนดอุปทานคงที่ จากตารางอุปทาน ถ้านำข้อมูลมา plot กราฟ จะได้เส้นอุปทาน ซึ่งมีลักษณะทอดขึ้นจากซ้ายไปขวา และมีความชันเป็นบวก (Positive Slope)

รูปที่ 2.6 แสดงเส้นอุปทาน

15. อุปทานส่วนบุคคลและอุปทานตลาด (Individual Supply and Market Supply)

15.1 อุปทานส่วนบุคคล (Individual Supply) หมายถึง ปริมาณการเสนอขายสินค้าชนิดใดชนิดหนึ่งของผู้ผลิตรายใดรายหนึ่ง ณ ระดับราคาต่างๆ กันในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง ที่กำหนดให้ โดยสมมติให้ปัจจัยอื่นๆ ที่กำหนดอุปทานคงที่

15.2 อุปทานของตลาด (Market Supply) หมายถึง ปริมาณการเสนอขายสินค้าชนิดใดชนิดหนึ่งของผู้ผลิตทุกรายในตลาดรวมกัน ณ ระดับราคาต่างๆ กันในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่งที่กำหนดให้ โดยสมมติให้ปัจจัยอื่นๆ ที่กำหนดอุปทานคงที่

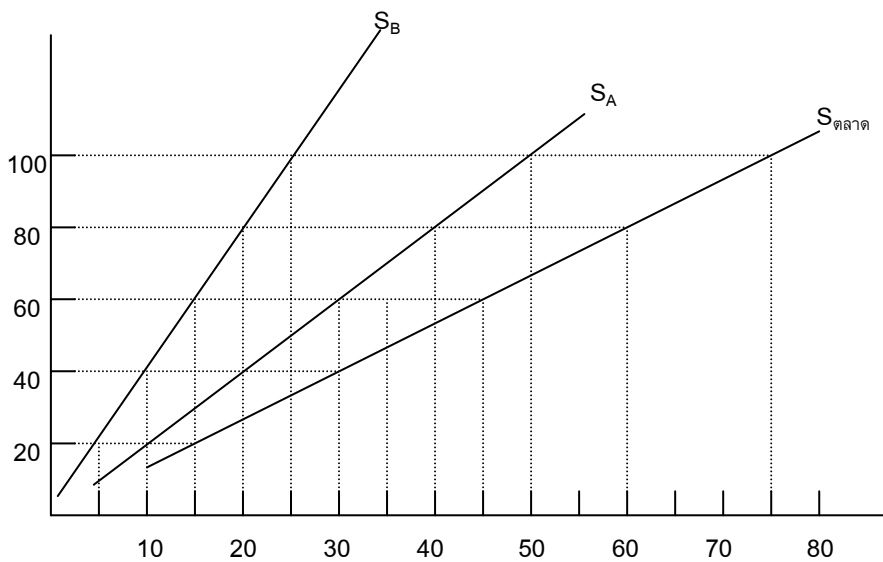
หลักการหาอุปทานของตลาด คือ การนำเอาอุปทานของผู้ผลิตทุกรายในตลาดมารวมกัน ณ แต่ละระดับราคาสินค้า

ตัวอย่าง สมมุติว่ามีผู้ผลิต 2 ราย คือ A และ B โดยมีตารางอุปทาน ดังนี้

ตารางที่ 2.5 แสดงอุปทานของตลาด Carrot

ราคา บาท/ก.ก.	ปริมาณเสนอขาย		ปริมาณความต้องการ เสนอขายรวม
	ผู้ผลิต A	ผู้ผลิต B	
20	10	5	10+5 = 15
40	20	10	20+10 = 30
60	30	15	30+15 = 45
80	40	20	40+20 = 60
100	50	25	50+25 = 75

จากตาราง 2.5 สามารถนำมาสร้างเป็นเส้นอุปทานของผู้ผลิตแต่ละรายและอุปทานของตลาด

รูปที่ 2.7 เส้นอุปทานของตลาด Carrot

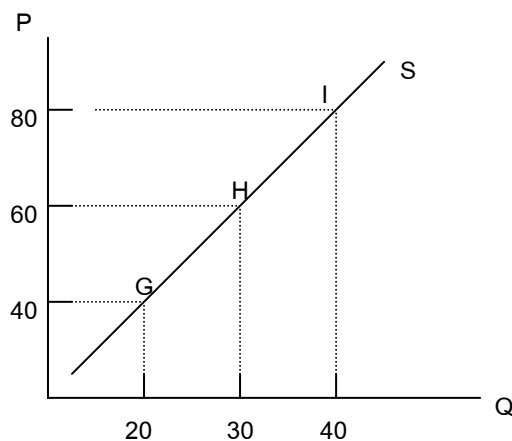
16. การเปลี่ยนแปลงปริมาณอุปทานและการเปลี่ยนแปลงระดับอุปทาน

(Change in Quantity Supplied and Change in Supply)

การเปลี่ยนแปลงอุปทาน มีได้ 2 ลักษณะ คือ

16.1 การเปลี่ยนแปลงปริมาณเสนอขาย (Change in Quantity Supplied)

การเปลี่ยนแปลงปริมาณเสนอขาย คือ การเปลี่ยนแปลงปริมาณเสนอขาย อันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงในระดับราคาสินค้า โดยกำหนดให้ปัจจัยอื่นๆ ที่กำหนดอุปทานคงที่ (เช่น ต้นทุนการผลิต เทคโนโลยี เป็นต้น) การเปลี่ยนแปลงปริมาณเสนอขายในลักษณะนี้จะเคลื่อนย้ายบนเส้นอุปทานเส้นเดิม (Move along the Curve) ดังรูปที่ 2.8

รูปที่ 2.8 การเปลี่ยนแปลงปริมาณอุปทานของ Carrot

จากรูปที่ 2.8 เส้น S คือเส้นอุปทานของ Carrot

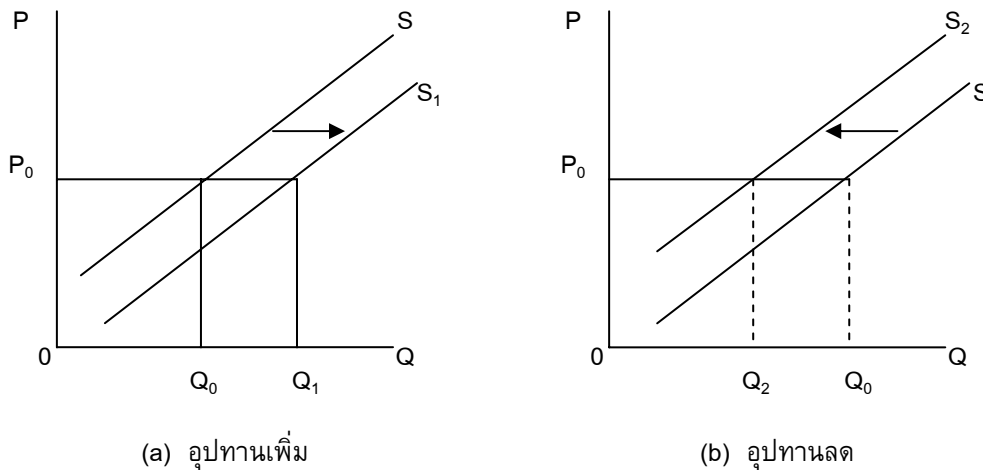
ถ้าราคา Carrot กิโลกรัมละ 60 บาท ผู้ผลิตจะนำ Carrot มาขาย 30 กิโลกรัม (จุด H) ต่อมาราคา Carrot ลดลงเหลือกิโลกรัมละ 40 บาท ผู้ผลิตจะนำ Carrot มาขายลดลงเหลือ 20 กิโลกรัม (จุด G) จากการที่ราคา Carrot ลดลง จะทำให้ผู้ผลิตนำ Carrot มาขายลดลง โดยเคลื่อนย้ายจากจุด H เป็นจุด G บนเส้นอุปทานเส้นเดิม

ในทางตรงข้าม ถ้าราคา Carrot เพิ่มขึ้น จากกิโลกรัมละ 60 บาท เป็น 80 บาท ผู้ผลิตจะนำ Carrot มาขายเพิ่มขึ้นจาก 30 กิโลกรัม เป็น 40 กิโลกรัม จะทำให้เกิดการเคลื่อนย้ายจากจุด H เป็น I บนเส้นอุปทานเส้นเดิม

16.2 การเปลี่ยนแปลงระดับอุปทาน (Change in Supply)

การเปลี่ยนแปลงระดับอุปทาน คือ การเปลี่ยนแปลงปริมาณเสนอขายอันเนื่องมาจากปัจจัยอื่นๆ ที่กำหนดอุปทานเปลี่ยนแปลง ในขณะที่ราคาสินค้าชนิดนั้นไม่เปลี่ยนแปลง ปัจจัยอื่นๆ ได้แก่ ต้นทุนการผลิต เทคโนโลยี สภาพอากาศ ราคาปัจจัยการผลิต เป็นต้น

การเปลี่ยนแปลงดังกล่าว มีผลทำให้เส้นอุปทานเคลื่อนย้ายไปทั้งเส้น โดยเคลื่อนย้ายไปทางขวามือ ในกรณีที่การเปลี่ยนแปลงของปัจจัยอื่นทำให้อุปทานเพิ่มขึ้น ทั้งๆ ที่ราคา สินค้าไม่เปลี่ยนแปลง และเส้นอุปทานเคลื่อนย้ายไปทางซ้ายมือของเส้นเดิม ในกรณีที่การเปลี่ยนแปลงของปัจจัยอื่นๆ ทำให้ปริมาณอุปทานลดลง ทั้งๆ ที่ราคาสินค้าไม่เปลี่ยนแปลง ดังรูป 2.9

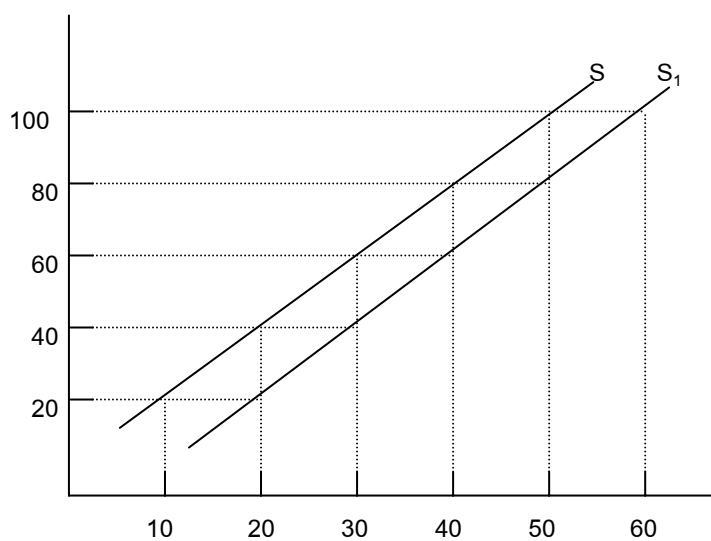
รูปที่ 2.9 แสดงการเปลี่ยนแปลงระดับอุปทาน

ตัวอย่าง

แสดงการเปลี่ยนแปลงระดับอุปทาน

ตารางที่ 2.6 แสดงการเปลี่ยนแปลงระดับอุปทานเมื่อเทคโนโลยีเปลี่ยนแปลง

ราคา	ปริมาณเสนอขาย	
	ก่อนการเปลี่ยนแปลง	หลังมีการเปลี่ยนแปลง
20	10	20
40	20	30
60	30	40
80	40	50
100	50	60

รูปที่ 2.10 แสดงการเปลี่ยนแปลงในระดับอุปทานเมื่อเทคโนโลยีเปลี่ยนแปลง

จากรูป เส้นอุปทานเลื่อนไปทางขวามือของเส้นเดิม แสดงว่าทุกๆ ระดับราคาของ Carrot ที่คงที่ ผู้ผลิตจะนำ Carrot มาขายเพิ่มขึ้นเมื่อมีการใช้เทคโนโลยีที่ดีขึ้น

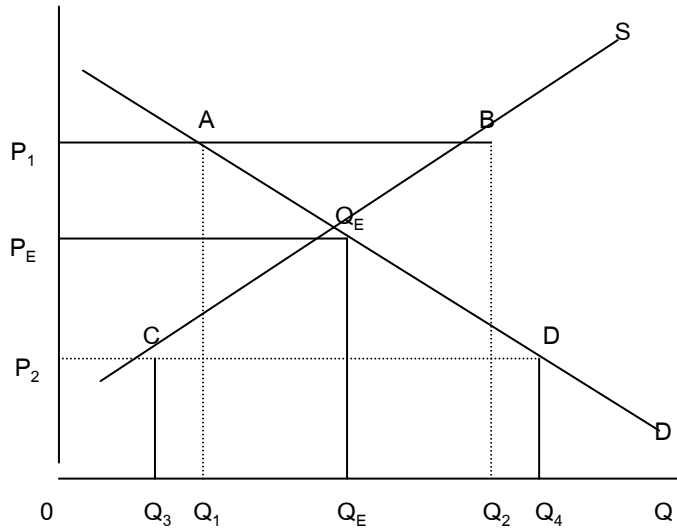
17. ดุลยภาพของตลาด (Market Equilibrium)

ในตลาดที่มีการแข่งขัน ราคาดุลยภาพของสินค้าใด จะถูกกำหนดขึ้นจากอุปสงค์และอุปทานของตลาดสินค้านั้น จากรูปที่ 2.11 อุปสงค์ตัดกับอุปทานที่จุด E ราคา OP_E จะเป็นราคาดุลยภาพ เพราะเป็นราคาที่ทำให้ปริมาณซื้อเท่ากับปริมาณขาย OQ_E เป็นปริมาณดุลยภาพ

ถ้าระดับราคาที่อยู่สูงกว่าราคาดุลยภาพ สมมติว่าเป็น OP_1 ผู้ซื้อที่มีความต้องการซื้อสินค้าน้อยกว่าจำนวนสินค้าที่ผู้ขายต้องการขาย ($D < S$) แสดงว่าสินค้าในตลาดมีเกินความต้องการ ขายได้ไม่หมด หรือที่เรียกว่า อุปทานส่วนเกิน (Excess Supply) เท่ากับ AB หรือ $Q_1 - Q_2$

ในกรณีที่ระดับราคาสินค้าต่ำกว่าราคาดุลยภาพ สมมติว่าเป็น OP_2 ผู้ซื้อต้องการซื้อ มากกว่าจำนวนสินค้าที่ผู้ขายต้องการขาย ($D > S$) แสดงว่าสินค้าขาดตลาด ไม่เพียงพอกับความ ต้องการ หรือที่เรียกว่า อุปสงค์ส่วนเกิน (Excess Demand) เท่ากับ CD หรือ $Q_3 - Q_4$

ในกรณีที่ไม่ได้ดุลยภาพ กลไกราคาหรือกลไกตลาดจะมีการปรับตัว โดยอัตโนมัติให้เข้าสู่ดุลยภาพ นั่นคือ ถ้าเกิดอุปทานส่วนเกิน ผู้ขายจะต้องลดราคาลงมา เพื่อชักจูงให้ผู้ซื้อมากขึ้น จนกระทั่งขายสินค้าได้หมด ราคาตรงนั้นจึงเป็นราคาดุลยภาพ ในทางตรงข้าม ถ้าเกิดอุปสงค์ส่วนเกิน ในสภาวะนี้ผู้ซื้อบางคนไม่ได้สินค้า หรือถ้าได้ก็ไม่ครบจำนวนตามที่ต้องการ ผู้ซื้อก็พยายามเสนอราคาให้สูงขึ้น เพื่อจูงใจให้ผู้ขายนำสินค้ามาขายมากขึ้น อุปสงค์ส่วนเกินจะค่อยๆ หมดไป จนกระทั่งผู้ซื้อทุกคนสามารถซื้อสินค้าได้ครบตามจำนวนที่ต้องการ จึงไม่จำเป็นต้องขึ้นราคาสินค้าอีก ราคาสินค้าจึงคงอยู่ ณ จุดดุลยภาพ

รูปที่ 2.11 ราคาและปริมาณดุลยภาพ

ตารางที่ 2.7 แสดงภาวะดุลยภาพ

ราคา บาท/ก.ก.	อุปสงค์ของ Carrot	อุปทานของ Carrot
20	50	10
40	40	20
60	30	30
80	20	40
100	10	50

จากรูปที่ 2.11 และตารางที่ 2.7 ภาวะดุลยภาพจะอยู่ในราคา OP_E หรือ 60 บาทต่อ กิโลกรัม ปริมาณดุลยภาพจะเท่ากับ OQ_E หรือ 30 กิโลกรัม

18. การเปลี่ยนแปลงดุลยภาพ (The Effect on Equilibrium Price and Quantity)

เนื่องจากภาวะดุลยภาพเป็นภาวะที่ถูกกำหนดจากอุปสงค์และอุปทาน ภาวะดุลยภาพสามารถเปลี่ยนแปลงได้ เมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงในอุปสงค์และ/หรืออุปทาน ผลของการเปลี่ยนแปลงจะทำให้ราคาและปริมาณดุลยภาพเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ดังนี้

กรณีที่ 1 เมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงในระดับอุปสงค์ ในขณะที่อุปทานคงที่

- ถ้า D เพิ่ม S คงที่ จะทำให้ราคาดุลยภาพ (P) เพิ่มขึ้น ปริมาณดุลยภาพ (Q) เพิ่มขึ้น

- ถ้า D ลด S คงที่ จะทำให้ราคาดุลยภาพ (P) ลดลง ปริมาณดุลยภาพ (Q) ลดลง

กรณีที่ 2 เมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงในระดับอุปทาน ในขณะที่อุปสงค์คงที่

- ถ้า S เพิ่ม D คงที่ จะทำให้ราคาดุลยภาพ (P) ลดลง ปริมาณดุลยภาพ (Q) เพิ่มขึ้น

- ถ้า S ลด D คงที่ จะทำให้ราคาดุลยภาพ (P) เพิ่มขึ้น ปริมาณดุลยภาพ (Q) ลดลง

กรณีที่ 3 เมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงในระดับอุปสงค์ และระดับอุปทาน

- ถ้า D และ S เพิ่ม ในสัดส่วนเท่ากัน จะทำให้ราคาดุลยภาพ (P) คงที่ ปริมาณดุลยภาพ (Q) เพิ่มขึ้น

- ถ้า D และ S ลดลง ในสัดส่วนเท่ากัน จะทำให้ราคาดุลยภาพ (P) คงที่ ปริมาณดุลยภาพ (Q) ลดลง

- ถ้า D เพิ่ม แต่ S ลดลง ในสัดส่วนเท่ากัน จะทำให้ราคาดุลยภาพ (P) เพิ่ม ปริมาณดุลยภาพ (Q) คงที่

- ถ้า D ลด แต่ S เพิ่ม ในสัดส่วนเท่ากัน จะทำให้ราคาดุลยภาพ (P) ลด ปริมาณดุลยภาพ (Q) คงที่

อย่างไรก็ตาม การเปลี่ยนแปลงราคาและปริมาณดุลยภาพในกรณีที่ 3 จะทำให้ราคาหรือปริมาณดุลยภาพคงที่ เพราะเป็นการเปลี่ยนแปลงทั้งระดับอุปสงค์และอุปทานพร้อมกัน และเปลี่ยนแปลงในสัดส่วนเท่ากัน แต่ในความเป็นจริงแล้วการเปลี่ยนแปลงในระดับอุปสงค์และอุปทานอาจเปลี่ยนแปลงในปริมาณไม่เท่ากันได้ ดังนั้นผลที่ได้จึงแตกต่างไปจากในกรณีที่ 3 คือ

จะไม่เกิดกรณีที่ราคาดุลยภาพ หรือปริมาณดุลยภาพคงที่ ให้นักศึกษาลองวาดรูปกราฟ วิเคราะห์ในกรณีดังกล่าวเท่าที่จะเป็นไปได้

ตัวอย่างเช่น

D เพิ่ม มากกว่า S เพิ่ม จะทำให้ P เพิ่ม Q เพิ่ม เหมือนกรณี D เพิ่ม

เพราะ D เพิ่ม ทำให้ P เพิ่ม Q เพิ่ม

แต่ S เพิ่ม ทำให้ P ลด Q เพิ่ม

เนื่องจาก D เพิ่มมากกว่า S เพิ่ม ดังนั้น P ที่เพิ่มจึงมากกว่า P ที่ลด สรุปคือ P เพิ่ม

และ D เพิ่ม ทำให้ Q เพิ่ม S เพิ่มทำให้ Q เพิ่ม สรุปคือ Q เพิ่ม

19. รัฐบาลกับการแทรกแซงการทำงานของกลไกราคา

จากการศึกษาเรื่องกลไกราคา ซึ่งมีการปรับตัวไปตามการเปลี่ยนแปลงของระดับ อุปสงค์และอุปทานของสินค้า ถึงแม้ว่ากลไกราคาจะเป็นสิ่งที่สะท้อนความเป็นอยู่ของสังคมได้ เป็นอย่างดี แต่ในบางกรณีรัฐบาลมีความจำเป็นต้องแทรกแซงการทำงานของกลไกราคา ทั้งนี้ เพราะการทำงานของกลไกราคาโดยเสรีก่อให้เกิดความเดือดร้อนกับประชาชนบางกลุ่ม เพื่อ บรรเทาความเดือดร้อนของบุคคลกลุ่มต่างๆ ในทางสังคม รัฐบาลจึงเข้าแทรกแซงราคา วิธีการ แทรกแซงราคาโดยทั่วไปของรัฐบาลที่ใช้มี 2 มาตรการด้วยกันคือ

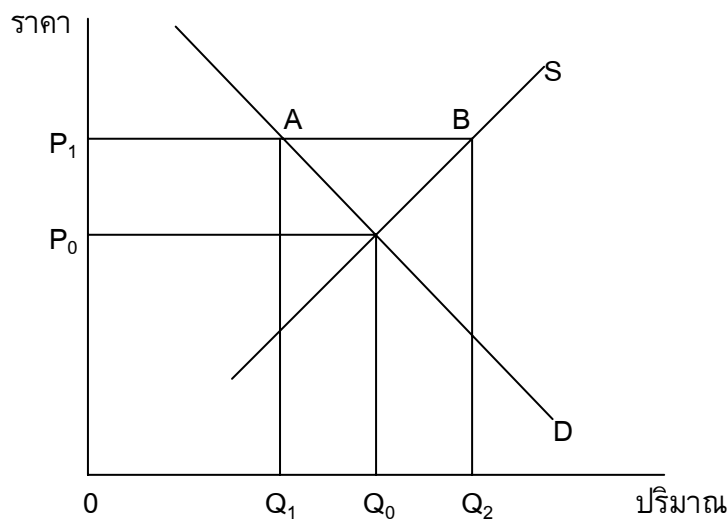
19.1 การกำหนดราคาขั้นต่ำ (Minimum Control)

มาตรการนี้มักนิยมใช้กับสินค้าเกษตรกรรม ซึ่งระดับราคาสินค้าที่กำหนดโดย อุปสงค์และอุปทานของสินค้านั้นมีระดับต่ำเกินไป อาจเนื่องมาจากอุปทานมีมากเกินไป หรือ อุปสงค์ที่ปรากฏในตลาดไม่ใช่อุปสงค์ที่แท้จริง อันเกิดจากการรวมตัวของผู้ซื้อเพื่อเพิ่มอำนาจ การต่อรอง ความเดือดร้อนจึงตกอยู่กับผู้ผลิต (เกษตรกร) รัฐบาลจึงจำเป็นต้องเข้าช่วยบรรเทา ความเดือดร้อนที่เกิดขึ้น โดยการกำหนดราคาขั้นต่ำของสินค้า ตามปกติราคาขั้นต่ำมักจะ กำหนดให้สูงกว่าราคาดุลยภาพ นโยบายนี้เรียกว่า นโยบายประกันราคาหรือพยุงราคา (Price Guarantee or Price Support) ซึ่งได้มีผู้พยายามแยกความแตกต่างระหว่างนโยบายประกัน ราคาและนโยบายพยุงราคา

นโยบายประกันราคา เป็นการกำหนดราคาสินค้าให้สูงกว่าดุลยภาพเดิม โดยไม่ได้เข้าไปเปลี่ยนแปลงลักษณะเส้นอุปสงค์และอุปทาน เป็นการเข้าแทรกแซงราคาโดยตรง

นโยบายพยุงราคา เป็นวิธีการยกระดับราคาดุลยภาพให้สูงขึ้น โดยเพิ่มระดับอุปสงค์ให้สูงขึ้น หรือลดระดับอุปทานให้ต่ำลง โดยกลไกราคายังทำงานปกติ

อย่างไรก็ตาม ในการวิเคราะห์ต่างๆ ไป มักจะกล่าวถึงนโยบายประกันราคาและนโยบายพยุงราคารวมๆ กัน โดยหมายถึง การที่รัฐบาลเข้าไปกำหนดราคาให้สูงกว่าราคาดุลยภาพ นั่นเอง

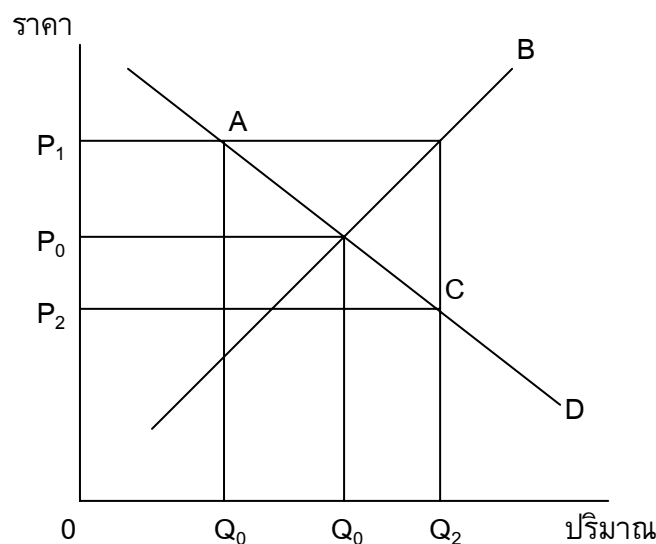
รูปที่ 2.12 นโยบายประกันราคาโดยรัฐบาลรับซื้อสินค้าส่วนที่เหลือ

จากรูป 2.12 ราคาและปริมาณดุลยภาพคือ OP_0 และ OQ_0 ถ้ารัฐบาลเห็นว่าราคา OP_0 บาท เป็นราคาที่ต่ำเกินไป รัฐบาลก็มากำหนดราคาสินค้าให้สูงขึ้นเป็น OP_1 และปรากฏว่า ณ ระดับราคา OP_1 ปริมาณการเสนอซื้อจะลดลงเหลือ OQ_1 ในขณะที่ปริมาณเสนอขายเพิ่มขึ้นเป็น OQ_2 ทำให้เกิดอุปทานส่วนเกิน (Excess Supply) = Q_1Q_2 ดังนั้นการกำหนดให้มีการขายสินค้าในราคา OP_1 ทำให้สินค้าจำนวนหนึ่งไม่สามารถขายได้ ดังนั้นรัฐบาลจึงต้องรับผิดชอบกับจำนวนสินค้าที่เหลืออยู่ในทางปฏิบัติรัฐบาลอาจใช้มาตรการใดมาตรการหนึ่ง เพื่อจัดการกับส่วนเกินของสินค้าที่เกิดขึ้น ดังนี้

(ก) รัฐบาลรับซื้อสินค้าส่วนที่เหลือ โดยรัฐบาลจะต้องจัดสรรงบประมาณเพื่อซื้ออุปทานส่วนเกินเป็นจำนวนเงิน $= OP_1 \times Q_1Q_2 = \text{พ.ท. } \square Q_1ABQ_2$ และต้องเสียค่าใช้จ่ายในการเตรียมจัดจ้างและไซโลไว้ ซึ่งสินค้าที่รัฐบาลรับซื้อไว้อาจนำไปใช้ประโยชน์ต่างๆ ได้ เช่น นำออกไปช่วยเหลือประชาชนเมื่อเกิดอุทกภัย อัคคีภัย และเหตุการณ์อื่นๆ ที่ไม่คาดฝัน รวมทั้งนำออกไปช่วยเหลือผู้ขาดแคลน หรือส่งไปยังต่างประเทศ

(ข) รัฐบาลจ่ายเงินอุดหนุนแก่ผู้ผลิต มาตรการนี้รัฐบาลปล่อยให้เกษตรกรขายทั้งหมด $= OQ_2$ ราคาที่ผู้ซื้อเต็มใจซื้อทั้งหมดคือราคา OP_2 ส่วนต่างระหว่างราคา OP_1 และ OP_2 ซึ่งเท่ากับ P_1P_2 ดังนั้นรัฐบาลจะต้องจ่ายเงินอุดหนุนให้เท่ากับส่วนต่างของราคาคือ P_1P_2

ในกรณีนี้รัฐบาลจะต้องจ่ายเงิน $= \text{พ.ท. } \square P_1BCP_2$ (รูปที่ 21.3)

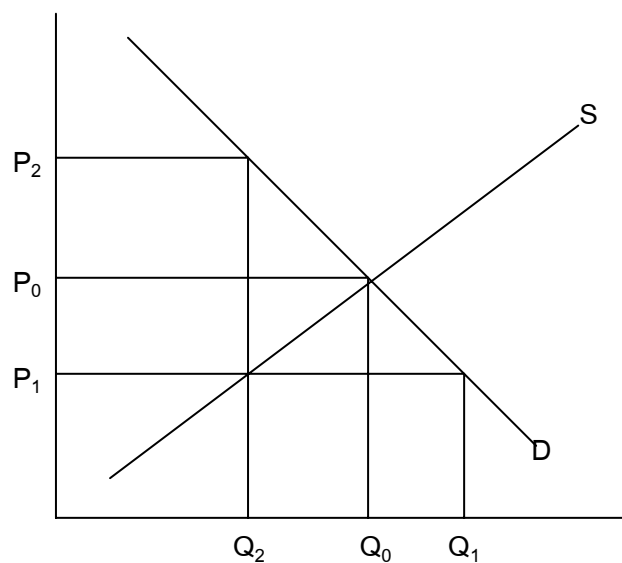

รูปที่ 2.13 นโยบายประกันราคาโดยรัฐบาลให้เงินอุดหนุน

จากมาตรการทั้ง 2 มาตรการ จะใช้มาตรการใดขึ้นอยู่กับจำนวนเงินที่รัฐบาลจะต้องจ่าย ในมาตรการใดมากน้อยกว่ากัน ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยความรู้เกี่ยวกับความยืดหยุ่นของอุปสงค์ และอุปทานมาพิจารณาประกอบด้วย

19.2 กำหนดราคาขั้นสูง (Maximum Price Control)

เป็นนโยบายที่รัฐบาลนำมาใช้ เมื่อเห็นว่าราคาสินค้าที่ถูกกำหนดโดยอุปสงค์และอุปทานของตลาด เป็นราคาที่สูงเกินไปจนก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่ผู้บริโภค โดยเฉพาะถ้าเป็นสินค้าที่จำเป็นแก่การครองชีพ ดังนั้นรัฐบาลจึงจำเป็นต้องหาทางช่วยแก้ไขหรือบรรเทาความเดือดร้อนของประชาชน โดยการกำหนดราคาขั้นสูง โดยทั่วไปราคาขั้นสูงมักต่ำกว่าราคาดุลยภาพ นโยบายดังกล่าวมักเรียกกันว่า นโยบายควบคุมราคา (Price Control Policy)

รูปที่ 2.14 นโยบายการควบคุมราคา

จากรูป 2.14 ราคาสินค้าที่ถูกกำหนดโดยกลไกราคา คือ OP_0 ซึ่งเป็นราคา that รัฐบาลเห็นว่าสูงเกินไป จึงเข้าแทรกแซงราคาสินค้าให้ต่ำลงเป็น OP_1 มีผลทำให้ปริมาณการเสนอซื้อเป็น OQ_1 แต่ปริมาณการเสนอขายกลับลดลงเป็น OQ_2 เกิดอุปสงค์ส่วนเกิน (Excess Demand) = O_1Q_2 ก่อให้เกิดการขาดแคลนสินค้า = Q_1Q_2

การใช้นโยบายประกันราคาขั้นสูงของรัฐบาล

ก่อให้เกิดผลตามมาคือ

(ก) จะเกิดการขายในลักษณะใครมาก่อนได้ก่อน ใครมาทีหลังไม่ได้ ก่อให้เกิดการรอคิวเป็นเวลานาน ก่อให้เกิดความสูญเสียทางด้านเวลา ถ้าคิดเป็นเงินแล้วอาจสูงกว่าราคาที่ซื้อขาย

(ข) อาจเกิดการลดลงในคุณภาพของสินค้า หรือการให้บริการหลังขาย

(ค) เกิดการลักลอบซื้อขายสินค้ากันอย่างลับๆ ที่เรียกกันว่า ตลาดมืด (Black Market) โดยราคาที่ซื้อขายจะสูงกว่าราคาควบคุม แต่ไม่สูงกว่าราคาสินค้าสูงสุดที่ผู้ซื้อเต็มใจจ่ายในที่นี้

O

P

2

เพื่อให้มาตรการการกำหนดราคาขั้นสูงทำงานได้ รัฐบาลมักจะใช้นโยบายควบคู่กันไปคือ

(ก) นโยบายการปันส่วน (Rationing Policy) เพื่อกระจายสินค้าที่มีไม่เพียงพอให้ผู้บริโภคอย่างทั่วถึง โดยวิธีการแจกคูปอง ซึ่งเป็นวิธีการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า

(ข) การนำเข้า (Import) เพื่อแก้ปัญหาสินค้าที่ขาดแคลนทำให้ Supply ของสินค้าเพิ่มขึ้น เช่นในกรณีที่รัฐบาลเคยนำเข้าปูนซีเมนต์จากจีน หรือน้ำตาลจากอังกฤษ เพื่อแก้ปัญหาการขาดแคลนสินค้านี้ดังกล่าว

แบบฝึกหัดบทที่ 2

ส่วนที่ 1 จงเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุด

- ฟังก์ชันอุปสงค์ คือ ฟังก์ชันที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่าง
 - ราคาสินค้ากับต้นทุนการผลิต
 - ปริมาณเสนอซื้อกับปัจจัยต่างๆ ที่เป็นตัวกำหนดการเสนอซื้อ
 - เส้นอุปสงค์กับเส้นอุปทาน
 - ราคาสินค้ากับกำไร
 - ถูกทุกข้อ
- ปัจจัยที่กำหนดอุปสงค์ ได้แก่
 - รายได้ของผู้บริโภค
 - ราคาสินค้า
 - รสนิยม
 - ราคาสินค้าชนิดอื่น
 - ถูกทุกข้อ
- สถานการณ์ต่อไปนี้ สถานการณ์ใดที่เป็นไปตามกฎว่าด้วยอุปสงค์
 - ถ้าส้มโอมีราคาถูก ทำให้คนบริโภคส้มโอมากขึ้น
 - การที่บริโภคส้มโอน้อยลง เพราะรายได้ลดลง
 - ส้มโอมีราคาแพง คนไปบริโภคส้มเขียวหวานแทน
 - ส้มโอมีราคาแพง คนก็ยังคงบริโภคส้มโอเท่าเดิม เพราะชอบ
 - ถูกทุกข้อ

4. ตารางอุปสงค์ ค่าของ A และ B จะเป็นดังนี้

ราคา	ปริมาณซื้อ
10	100
8	A
7	B

(1) $A = 120$, $B = 150$

(2) $A = 80$, $B = 100$

(3) $A = 80$, $B = 60$

(4) $A = 100$, $B = 100$

(5) ผิดทุกข้อ

5. ถ้า น้ำมันอู่น กับ น้ำมันทิพย์ เป็นสินค้าที่แข่งขันกัน หรือทดแทนกันได้ ถ้าราคาน้ำมันอู่นสูงขึ้นมีผลทำให้

(1) ราคาของน้ำมันทิพย์สูงขึ้นด้วย

(2) ราคาของน้ำมันทิพย์ถูกลง

(3) ปริมาณการเสนอซื้อน้ำมันทิพย์ลดลง

(4) ปริมาณการเสนอซื้อน้ำมันทิพย์สูงขึ้น

(5) ผิดทุกข้อ

6. ถ้าราคาสินค้า X สูงขึ้น มีผลทำให้การบริโภคสินค้า Y เพิ่มขึ้น สินค้า X และ Y ควรเป็นสินค้าคู่ใด

(1) รถยนต์กับเกวียน (2)

ชากับกาแฟ

(3) แป้งกับบริส (4)

พัตลมกับแอร์

(5)

ถูกทุกข้อ

7. ถ้าราคาสินค้า X สูงขึ้น มีผลทำให้การบริโภคสินค้า Y ลดลง สินค้า X และ Y ควรเป็นสินค้าคู่ใด
- (1) รถยนต์กับเกวียน (2) ชากับกาแฟ
(3) น้ำตาลกับน้ำเชื่อม (4) ไม้เทนนิสกับลูกเทนนิส
(5) แป้งกับบรีส
8. สินค้าปกติ (Normal Goods) คือสินค้าที่มีคุณลักษณะดังนี้
- (1) ผลิตเพื่อการส่งออก (2) มีความคงทนถาวร
(3) มีราคาถูก (4) ทุกคนสามารถบริโภคได้
(5) ผิดทุกข้อ
9. ลักษณะของสินค้าด้อยความสำคัญ (Inferior Goods) คือ
- (1) สินค้าที่มีราคาถูก (2) สินค้าที่เน่าเสียได้ง่าย
(3) สินค้าที่ผู้บริโภคน้อยลงเมื่อรายได้สูงขึ้น
(4) สินค้าทางด้านการเกษตร (5) สินค้าอุตสาหกรรม
10. ตามกฎของอุปทาน จะเป็นไปตามข้อใด “ถ้าราคารถยนต์ถูกลง จะมีผู้ขายนำเอาสินค้ามาจำหน่ายอย่างไร”
- (1) เาารถยนต์มาขายเพิ่มขึ้น (2) เาารถยนต์มาขายลดลง
(3) ชื้อรถยนต์แถมน้ำมันเพราะน้ำมันราคาแพง
(4) คนซื้อรถยนต์ลดลง (5) ผิดทุกข้อ
11. ในกรณีเทคนิคการผลิตเปลี่ยนแปลง จะมีผลทำให้
- (1) ปริมาณการเสนอซื้อเปลี่ยนแปลงบนเส้นอุปสงค์เส้นเดิม
(2) ปริมาณเสนอขายเปลี่ยนแปลงบนเส้นอุปทานเส้นเดิม
(3) เส้นอุปสงค์เปลี่ยนไปทั้งเส้น (4) เส้นอุปทานเปลี่ยนแปลงไปทั้งเส้น
(5) ผิดทุกข้อ

12. ปริมาณซื้อสินค้า X จะเปลี่ยนแปลงอยู่บนเส้นอุปสงค์เดิม เมื่ออะไรเป็นตัวกำหนดปริมาณซื้อ

- (1) ราคาสินค้า X
- (2) ราคาสินค้า Y
- (3) คุณภาพของสินค้า
- (4) รสนิยม
- (5) รายได้

13. ถ้ารายได้ของผู้บริโภคเปลี่ยนแปลง จะมีผลทำให้ผู้บริโภคซื้อสินค้า X เพิ่มขึ้น โดยที่ราคาสินค้า X คงที่ ในกรณีนี้จะมีผลทำให้

- (1) เส้นอุปสงค์เปลี่ยนแปลงไปทางขวามือของเส้นเดิมและขนานกับเส้นเดิม
- (2) เส้นอุปสงค์เปลี่ยนแปลงไปทางซ้ายมือของเส้นเดิมและขนานกับเส้นเดิม
- (3) เส้นอุปทานเปลี่ยนแปลงไปทางขวามือของเส้นเดิมและขนานกับเส้นเดิม
- (4) เส้นอุปทานเปลี่ยนแปลงไปทางซ้ายมือของเส้นเดิมและขนานกับเส้นเดิม
- (5) เปลี่ยนแปลงเฉพาะปริมาณการเสนอซื้อ โดยที่เส้นอุปสงค์ไม่เปลี่ยนแปลง

14. ปัจจัยต่อไปนี้เป็นปัจจัยใดที่ทำให้เส้นอุปทานของสินค้า X เปลี่ยนแปลงไปทั้งสิ้น

- (1) ต้นทุนการผลิต
- (2) ดินฟ้าอากาศ
- (3) ราคาส่งขาย
- (4) เทคนิคการผลิต
- (5) ถูกทุกข้อ

15. จุดดุลยภาพของตลาด คือ จุดที่

- (1) กำไรสูงสุด
- (2) พอใจสูงสุด
- (3) อุปสงค์ = อุปทาน
- (4) คุ่มทุน
- (5) หยุดการผลิต

16. ราคาและปริมาณดุลยภาพ จะเปลี่ยนแปลงได้ในกรณีใด

- (1) รายได้เปลี่ยนแปลง
- (2) เทคโนโลยีเปลี่ยนแปลง
- (3) สภาพดินฟ้า อากาศเปลี่ยนแปลง
- (4) ต้นทุนการผลิตเปลี่ยนแปลง
- (5) ถูกทุกข้อ

17. ปริมาณดุลยภาพ จะไม่เปลี่ยนแปลงในกรณีใด

- (1) อุปสงค์เพิ่มขึ้น = อุปทานเพิ่มขึ้น
- (2) อุปสงค์ลดลง = อุปทานลดลง
- (3) อุปสงค์ลดลง = อุปทานเพิ่มขึ้น
- (4) อุปสงค์ลดลงมากกว่าอุปทานเพิ่ม
- (5) อุปสงค์เพิ่มขึ้นมากกว่าอุปทานลดลง

18. การกำหนดราคาขั้นต่ำ รัฐบาลทำเพื่อช่วยเหลือใคร

- (1) ผู้ผลิต
- (2) ผู้บริโภค
- (3) กรรมกร
- (4) คนยากจน
- (5) ถูกทุกข้อ

19. ในกรณีที่รัฐบาลประกันราคาขั้นต่ำ จะเกิดอะไรขึ้น

- (1) สินค้าขาดตลาดเพราะมีไม่เพียงพอต่อความต้องการ
- (2) สินค้าขายหมดพอดี
- (3) สินค้าขายไม่หมดเพราะมีเกินความต้องการ
- (4) ไม่มีคนนำสินค้ามาขายเพราะราคาถูกเกินไป
- (5) ไม่มีคนต้องการสินค้าเลย เพราะราคาแพงเกินไป

20. เหตุผลที่รัฐบาลกำหนดราคาขั้นสูง เนื่องจาก

- (1) ราคาสินค้าที่เป็นอยู่ในท้องตลาดสูงเกินไป
- (2) ราคาสินค้าที่เป็นอยู่ในท้องตลาดต่ำเกินไป
- (3) ต้องการช่วยเหลือเกษตรกร
- (4) ต้องการแก้ปัญหาด้านเสถียรภาพราคา
- (5) ต้องการแทรกแซงราคา

21. การกำหนดราคาขั้นสูง ส่วนใหญ่มักกำหนดราคา
- (1) สูงกว่าราคาดุลยภาพ
 - (2) ที่ราคาดุลยภาพ
 - (3) ต่ำกว่าราคาดุลยภาพ
 - (4) ที่ราคามาตรฐาน
 - (5) ถูกทุกข้อ
22. การที่รัฐบาลประกาศควบคุมราคาน้ำตาลทราย กิโลกรัมละ 20 บาท ท่านคิดว่าการเข้าแทรกแซงราคาน้ำตาลดังกล่าวเป็นการควบคุมแบบใด และถ้าปล่อยให้ไปตามกลไกของตลาด ราคาน้ำตาลควรสูงกว่าราคา 20 บาท หรือไม่
- (1) การกำหนดราคาขั้นต่ำ, สูงกว่า
 - (2) การกำหนดราคาขั้นต่ำ, ต่ำกว่า
 - (3) การกำหนดราคาขั้นสูง, สูงกว่า
 - (4) การกำหนดราคาขั้นสูง, ต่ำกว่า
 - (5) ผิดทุกข้อ

ส่วนที่ 2 ให้ตอบคำถามต่อไปนี้

1. อุปสงค์คืออะไร มีปัจจัยอะไรบ้างที่เป็นตัวกำหนดอุปสงค์
2. กฎของอุปสงค์ เป็นกฎที่อธิบายพฤติกรรมในการตัดสินใจซื้อสินค้าอย่างไร
3. อุปสงค์ส่วนบุคคลและอุปสงค์ตลาดแตกต่างกันอย่างไร
4. การเปลี่ยนแปลงปริมาณอุปสงค์แตกต่างกับการเปลี่ยนแปลงระดับอุปสงค์อย่างไร มีปัจจัยอะไรบ้างที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงปริมาณอุปสงค์และระดับอุปสงค์
5. ฟังก์ชันอุปทานคืออะไร มีปัจจัยอะไรบ้างที่เป็นตัวกำหนดอุปทาน
6. การเปลี่ยนแปลงปริมาณอุปทานแตกต่างกับการเปลี่ยนแปลงระดับอุปทานอย่างไรบ้าง มีปัจจัยอะไรบ้างที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงปริมาณอุปทาน และระดับอุปทาน
7. จงแสดงวิธีการหาราคาและปริมาณดุลยภาพ พร้อมทั้งอธิบายถึงสาเหตุที่ทำให้ราคาดุลยภาพ และปริมาณดุลยภาพเปลี่ยนแปลง พร้อมทั้งวาดรูปกราฟประกอบ
8. ในกรณีที่ราคาสูงกว่าหรือต่ำกว่าราคาดุลยภาพ กลไกราคาจะปรับตัวอย่างไรทำให้เข้าสู่ดุลยภาพ

9. การกำหนดราคาขั้นต่ำและการกำหนดราคาขั้นสูงคืออะไร มีวิธีการกำหนดอย่างไร รัฐบาลจะนำมาใช้ในสถานการณ์ใด
10. การใช้นโยบายราคาขั้นต่ำและการกำหนดขั้นสูงของรัฐบาล จะก่อให้เกิดปัญหาอย่างไร รัฐบาลจะใช้นโยบายอย่างไร เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว

